

Informatiedossier

Opleidingschool Zutphen (OZ)

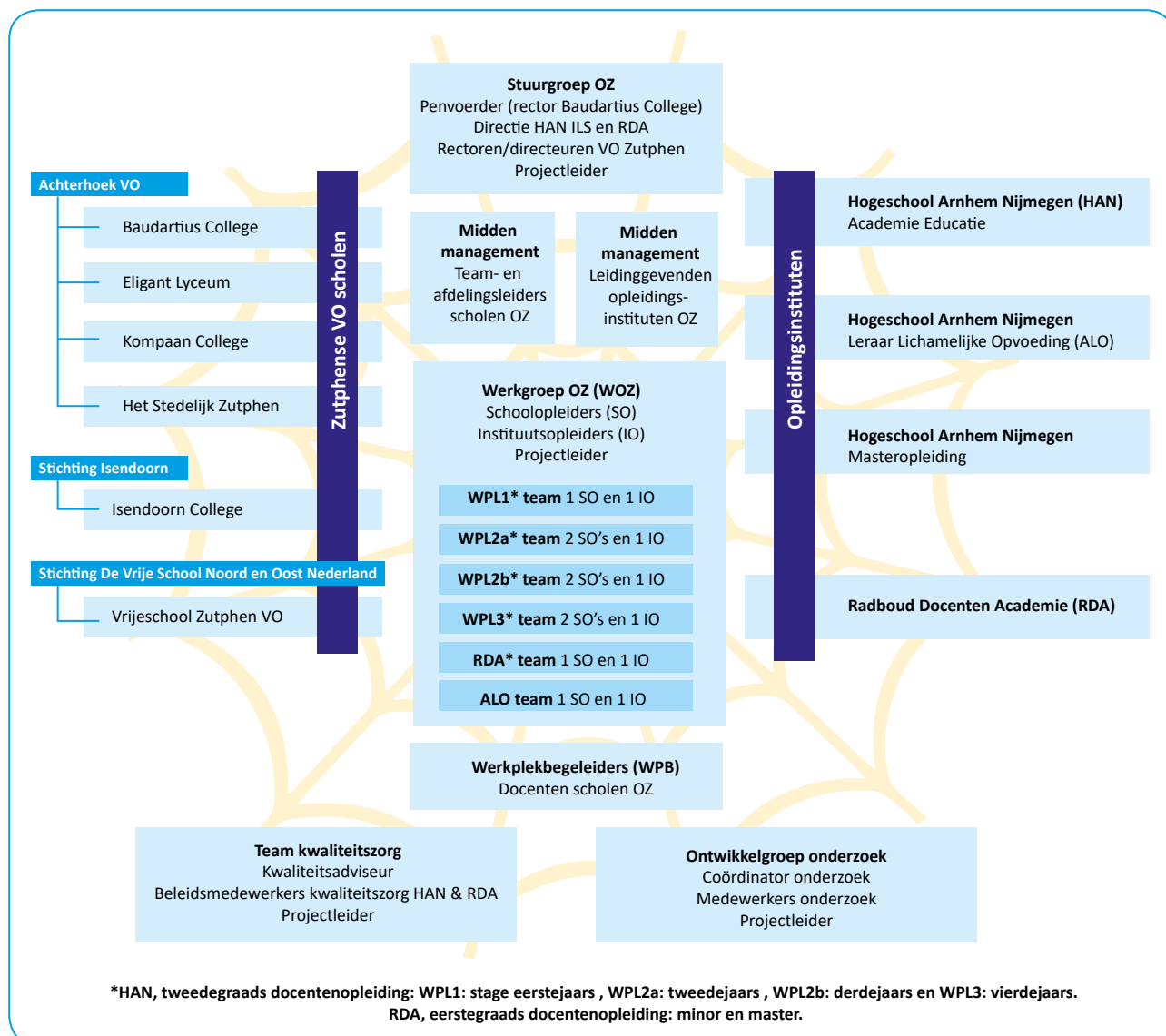

Inhoud

1. Inleiding en kennismaking	3
2. De visie van OZ	4
3. De onderwijsleeromgeving	6
3.1. Didactisch concept	6
3.2. Curriculum	7
3.3. Begeleiding	12
3.4. OZ volgens studenten	14
3.5. Professionalisering	15
4. Toetsing	16
4.1. Systeem van toetsing en beoordeling	16
4.2. Beoordelingsinstrumenten	17
4.3. Betrokkenen bij beoordeling en toetsing	17
5. Kwaliteitsontwikkeling	18
5.1. Visie op kwaliteit en kwaliteitssytematiek	18
5.2. Rollen in de kwaliteitsontwikkeling en -borging	18
Literatuur & bronnen	20

1. Inleiding en kennismaking

Aspirant opleidingsschool Zutphen (OZ) is een samenwerkingsverband dat bestaat uit het Baudartius College, Eligant Lyceum, Isendoorn College, Kompaan College, Het Stedelijk Zutphen, Vrijeschool Zutphen VO, de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) en de Radboud Docenten Academie (RDA). We zien het als onze maatschappelijke opdracht om samen nieuwe generaties eerste- en tweede-graads docenten op te leiden. Vanuit de overtuiging dat alleen door intensief samen te werken een optimale verbinding kan ontstaan tussen leren op de opleidingsinstituten en in de scholen, zijn in vrijwel alle lagen van ons samenwerkingsverband alle betrokken partijen vertegenwoordigd, zie figuur 1. Een beschrijving van de diverse organen binnen onze samenwerkingsverband is te vinden in hoofdstuk 3 van ons Opleidingsdocument (pag. 24-25).

Figuur 1

2. De visie van Opleidingsschool Zutphen

Wij zien het beroep van leraar als een complex beroep, waarin de leraar geen uitvoerder is van door anderen ontworpen onderwijs, maar een creatieve professional die continu keuzes maakt (Snoek et al., 2017). Een beroep waarbij de focus ligt op de brede ontwikkeling van leerlingen. Dat vraagt om docenten die in kunnen spelen op wat leerlingen nodig hebben en wat specifieke onderwijsleersituaties vragen. Ook vraagt het om docenten die bereid zijn zich te blijven ontwikkelen, waarbij zij door middel van betekenisvolle ervaringen invulling geven aan hun professionele identiteit (Vloet, 2015).

Om (aankomende) docenten, op te leiden op een manier die past bij ons beroepsbeeld, verbinden we ons aan de onderstaande visie:

Wij werken samen in een rijke en diverse leeromgeving waarin we studenten opleiden tot innovatieve en creatieve docenten met een sterke professionele identiteit. Studenten en docenten binnen Opleidingsschool Zutphen geven vorm aan betekenisvol leren en verbinden het leren met actuele ontwikkelingen en ontwikkelingen in de regio. Opleidingsschool Zutphen is daarmee niet alleen een leeromgeving voor studenten, maar ook voor werkplekbegeleiders, schoolopleiders, instituutopleiders, (vak)docenten en leidinggevendenden, die in de gelegenheid worden gesteld zich (verder) te professionaliseren.

Om bovenstaande te bereiken, hebben we vijf visiepijlers geformuleerd, zie figuur 2, die het uitgangspunt vormen voor de concrete invulling van ons partnerschap.

Figuur 2

Primair leiden we samen studenten op naar het beoogde eindniveau. Het beroep van leraar en de professionele identiteit van de (aankomende) docent staan hierbij centraal. Om naar het beoogde eindniveau toe te werken is het van belang studenten een **kritisch onderzoekende houding** aan te leren waarbij zij een koppeling leren maken tussen persoon, theorie en praktijk. De **verbinding tussen persoon, theorie en praktijk** is immers nodig bij het vormen van een professionele identiteit en fundamenteel voor goed leraarschap (Kelchtermans et al., 2010).

We vinden het belangrijk dat leraren zich breed kunnen ontwikkelen en zijn ervan overtuigd dat een **gevarieerde kijk op het onderwijsveld** bijdraagt aan de professionele ontwikkeling van onze studenten.

Daarvoor benutten we het scala aan leercontexten dat Opleidingsschool Zutphen biedt: Vrijeschoolonderwijs, Tweetalig Onderwijs, Begaafdheidsprofielschool, Kunst- en Cultuurschool, Project Based Learning (PBL), Daltononderwijs, Technasium en een vernieuwende school waarin de leerlingen grotendeels hun eigen

Student (master RDA): *"Ik heb de neiging om veel instructie te geven in mijn lessen. Mijn werkplek-begeleider adviseerde mij om mijn strakke organisatie eens los te laten en de leerlingen meer zelf te laten ontdekken in de les. Het haalde mij wel echt even uit mijn comfortzone, maar het werd een hele leuke les. Ik heb hen een probleem voorgelegd, waarvoor zij de oplossing moesten bedenken. Het was af en toe wel wat chaotisch, dat vond ik soms ingewikkeld, maar mijn doel heb ik zeker bereikt: ze zijn zelf creatief bezig geweest en hebben ieder op hun eigen manier de stof tot zich genomen, zonder dat ik een oplossing heb aangedragen."*

leerroute uitstippelen. Ook zijn alle schooltypen vertegenwoordigd: van de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo tot het gymnasium. Iedere school binnen ons samenwerkingsverband kent een eigen unieke identiteit, die we zoveel mogelijk inzetten bij het opleiden van studenten.

Met onze visiepijler **Creatief denken en handelen in het onderwijs** stimuleren we (aankomende) docenten om vernieuwend onderwijs tot stand te brengen. Creatief functioneren in een school is voornamelijk een kwetsbaar proces; er zijn voldoende redenen om op 'safe' te spelen en daarom laten (aankomende) docenten vaak conventioneel gedrag zien (Oosterheert & Meijer, 2017). We bieden in onze opleidingsschool ruimte voor experimenten, waarbij we stimuleren om van gebaande paden af te wijken en we aangeven dat fouten maken gezien wordt als leermogelijkheid.

Tijdens het proces van handelen, reflecteren en leren sturen we op het plezier van creatief handelen. Hierdoor stimuleren we de ontwikkeling van een professionele identiteit.

Onze visiepijler **innovatief omgevingsgericht leren** gaat over het bij het onderwijs betrekken van de leeromgeving buiten de school, bijvoorbeeld vraagstukken uit de maatschappij. Het doel hiervan is om praktijkrealistisch onderwijs aan te bieden, waardoor leerlingen de relevantie van de verschillende vakken leren kennen. We willen zowel leerlingen als studenten laten ervaren dat leren niet beperkt blijft tot leren in schoolvakken, maar dat ook hun directe leefomgeving voortdurend nieuwe inspiratie kan bieden.

Student (3e jaars HAN): *"Ik vind het belangrijk dat leerlingen weten waarom ze iets moeten leren. Voor de leerwerktaak Innovatief omgevingsgericht leren heb ik samen met mijn medestudent een les ontworpen waarbij de leerlingen naar de supermarkt gingen om afgeprijsde producten (verschillende percentages) met elkaar te vergelijken. Het leverde zowel ons als de leerlingen veel op: de leerlingen waren heel gemotiveerd, leerden waarom procenten uitrekenen nuttig is en leerden andere vaardigheden zoals samenwerken, plannen en organiseren. Wij leerden o.a. hoe we de omgeving buiten de school konden benutten voor ons onderwijs."*

Waar zijn we trots op?

We zijn trots op waar we nu staan: we leiden samen op volgens een visie die gezamenlijk tot stand gekomen is. We leren samen en ontwikkelen ons verder in het samen opleiden. De professionele leergemeenschap creatief denken en handelen is hier een goed voorbeeld van. Docenten en studenten van verschillende scholen leren in bijeenkomsten van elkaar hoe creativiteit in het onderwijs kan worden versterkt.

Wat is onze ambitie?

We stimuleren het creatief denken en handelen in alle lagen van onze organisatie. Dit schooljaar volgen de leidinggevenden van de betrokken scholen de masterclass 'leidinggeven aan creatieve challenges'. Deze masterclass is een co-creatie tussen de RDA en leidinggevenden van de scholen. In de masterclass gaan de leidinggevenden aan de slag met hun persoonlijke leervragen op het gebied van creatief denken en handelen in het onderwijs.

3. De onderwijsleeromgeving

3.1. Didactisch concept

De vijf visiepijlers, zoals beschreven in het voorgaande hoofdstuk, vormen de basis waarmee wij onze (aankomende) docenten ondersteunen in het ontwikkelen van hun professionele identiteit ten behoeve van de uitoefening van het beroep van leraar. De curricula voor de diverse doelgroepen binnen OZ zijn gericht op het ontwikkelen van een kritisch onderzoekende houding bij studenten. Daarbij staat het maken van de koppeling tussen theorie en praktijk centraal. Dat doen we door creatief denken en handelen in het onderwijs en innovatief omgevingsgericht leren te stimuleren en gebruik te maken van de contextrijke leeromgeving van OZ.

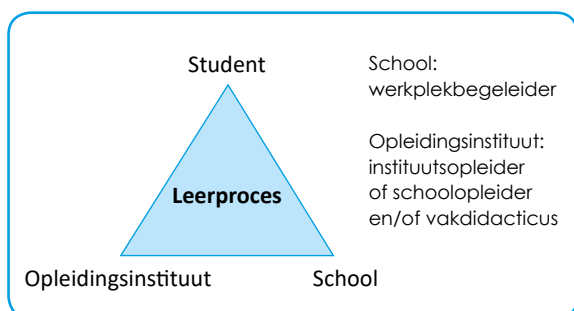
Om een optimale verbinding tussen theorie en praktijk en tussen het leren op het instituut en het leren op de leerwerkplek te realiseren, maken we in onze samenwerking gebruik van vier didactische ingrediënten. Onze vier didactische ingrediënten zijn gebaseerd op het model van hybride leeromgevingen van Zitter en Hoeve (2012)¹ en het werken in de driehoek zoals beschreven door Kroeze en Timmermans (2019). Met behulp van de onderstaande vier didactische ingrediënten werken we aan een samenhangend curriculum dat recht doet aan de eisen van de opleiding, aan de mogelijkheden van de school en aan de leervragen van onze studenten.

Het leren is individueel en contextafhankelijk

We leiden studenten op tot het beoogde niveau. Het beoogde niveau ligt vast, maar hoe studenten zich hiernaartoe ontwikkelen en waar ze accenten leggen, is voor elke student anders. Het leerproces en de begeleiding van studenten is daarom ook nooit hetzelfde, maar toegespitst op de individuele student. Daarnaast is het werkplekleren van de studenten contextafhankelijk. Studenten geven immers les in verschillende vakken, op verschillende niveaus en op verschillende scholen, met elk een unieke leerlingpopulatie, schoolcultuur en visie. De rijkheid aan leercontexten binnen OZ zorgt er daarom nog meer voor dat het werkplekleren moet worden toespitst op de individuele student.

De student is eigenaar van zijn eigen leren

We bieden studenten tijdens hun stage zoveel mogelijk ruimte om invulling te geven aan hun leerroute naar het beoogde niveau. Studenten kunnen daarbij de diversiteit van de verschillende scholen benutten. We dagen ze uit om te experimenteren, hun creativiteit te vergroten en hun leeromgeving te verruimen door de omgeving buiten de school te betrekken bij hun onderwijs. We leren studenten door vraagsturing zelf eigenaar te zijn van het leren. Doordat studenten keuzemogelijkheden hebben en invloed hebben op het eigen werkplekleren, ervaren studenten eigenaarschap. Dat is effectief, want het is bekend dat eigenaarschap de intrinsieke motivatie van lerenden kan versterken (Deci & Ryan, 2000). Ook zorgt eigenaarschap ervoor dat wat de opleiding aanbiedt meer betekenis krijgt voor de student. Studenten ervaren zo meer samenhang tussen het leren op het instituut en het leren in de school.

Figuur 3

De driehoek heeft de regie en de dialoog wordt gevoerd vanuit drie perspectieven

Ook al zijn studenten eigenaar van hun eigen leerproces, de 'driehoek' (student-werkplek-opleiding) heeft de regie. Studenten denken vaak de eigen leerbehoeften inzichtelijk te hebben, maar hebben soms onvoldoende zicht op opleidingsdoelen en weten nog niet voldoende wat er nodig is om startbekwaam te worden. Daarnaast weten studenten niet welke leermogelijkheden de werkplek kan bieden. Door de regie bij de driehoek te leggen, komt het leren tegemoet aan de opleidingsdoelen, aan de

school en aan de individuele leervragen van de student. Daarnaast leren alle partners ook van elkaar door de driehoeksgesprekken.

¹ Voor een meer uitgebreide beschrijving zie pag. 9-10 van het Opleidingsdocument Opleidingsschool Zutphen.

Vooraf de leeropbrengst, de maat en de leerweg vaststellen

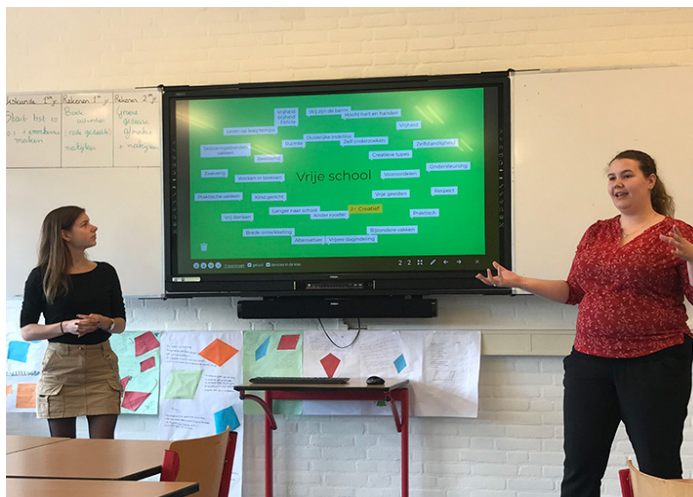
Door ervaring en door in gesprek te gaan met studenten hebben we geleerd dat beginnende studenten het voorafgaand aan de stage erg moeilijk vinden om hun leerdoelen te formuleren. We geven studenten daarom de tijd om eerst de context van de school te leren kennen. Gedurende de eerste periode van het werkplekleren vinden er een aantal gesprekken plaats tussen de student en de werkplekbegeleider om verschillende leerdoelen te verkennen. Na enkele weken vindt er een startgesprek in de driehoek plaats, waarin gezamenlijk de doelen worden opgesteld en de route ernaartoe.

In de volgende paragraaf gaan we in op hoe onze visie en onze didactische ingrediënten expliciet tot uiting komen in het opleidingsprogramma van de diverse stagetypen.

3.2 Curriculum

We ondersteunen studenten in hun ontwikkeling als leraar in brede zin, waarbij de studenten zowel op de opleiding als op de leerwerkplek vakken, vakdidactische- en algemeen pedagogische kennis en vaardigheden opdoen. De landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen² zijn hierbij leidend.

Hieronder geven we eerst een beknopte toelichting op de verschillende programmaonderdelen die we binnen OZ inzetten³, passend bij onze visie en didactisch concept. Vervolgens maken we inzichtelijk hoe deze programmaonderdelen worden ingezet om te komen tot een passend curriculum per doelgroep. In het curriculum maken we onderscheid tussen studenten van de Radboud Docenten Academie (RDA) en studenten van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN). De studenten van de RDA volgen een één- of tweejarige opleiding, waarin zij zich, in vergelijking met de studenten van de HAN, in een relatief korte tijd ontwikkelen tot een startbekwame docent. Dit vraagt om een andere invulling van het werkplekcurriculum. Bovendien hebben de eenjarige masterstudenten al een academische vakmaster behaald.

Leerwerktaken

Naast het programma van de opleidingsinstituten, bieden we studenten in Zutphen leerwerktaken aan die bijdragen aan betekenisvol leren en aan de ontwikkeling van hun professionele identiteit. De leerwerktaken sluiten aan bij de uitgangspunten dat het leren individueel en contextafhankelijk is en dat de studenten eigenaar zijn van hun eigen leren. Dit omdat de leerwerktaken specifiek ruimte bieden voor een individuele invulling van studenten op basis van persoonlijke voorkeuren en op basis van de rijke context van OZ. De leerwerktaken worden door school- en instituutsopleiders samen ontworpen en vormgegeven.

Zo proberen we opleidingstheorie, de schoolontwikkeling en stagepraktijk zo goed mogelijk met elkaar te verbinden. De leerwerktaken ondersteunen het kritisch onderzoekend handelen en zijn gebaseerd op de onderzoekscyclus van Van der Donk en Van Lanen (2016). Daarbij is de koppeling tussen theorie en praktijk expliciet onderdeel. De leerwerktaken zijn gericht op het krijgen van een gevarieerde kijk op het onderwijsveld door het benutten van onze contextrijke leeromgeving en stimuleren het creatief denken en handelen in het onderwijs en innovatief omgevingsgericht leren. De uitgewerkte leerwerktaken staan in de bijlagen van ons Opleidingsdocument (pag. 56 tot 66).

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>.

³ We gaan hier alleen in op de leeractiviteiten die plaatsvinden in het partnerschap. Andere opleidingsonderdelen vanuit de instituten worden niet uitgewerkt. Uiteraard hebben wij hier als opleidingschool wel zicht op en verbinden wij onze activiteiten met de activiteiten die plaatsvinden op de instituten om zorg te dragen voor een samenhangend curriculum zoals beschreven in ons didactisch concept.

Instituutsopleider: "Het komt voor dat je na het leercafé de mensen het gebouw nog niet uit krijgt omdat ze zo intensief bezig zijn. En dan op dat tijdstip, van 16.00 tot 18.30 uur, als ze er al een hele dag school op hebben zitten..."

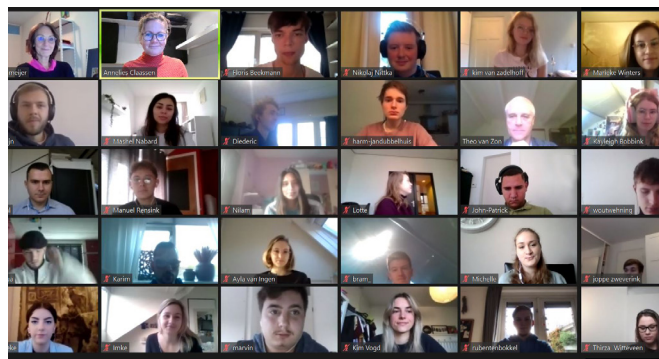
Leercafé

Binnen OZ organiseren we het leercafé. In maandelijkse bijeenkomsten staan de persoonlijke leervragen van studenten, centraal. Studenten bespreken vanuit verschillende perspectieven (beta, gamma en alfa studenten) wat hen bezighoudt, doen onderzoek en ontwikkelen lesmateriaal. Ook de schoolomgeving betrekken we in het leercafé. Zo oefenen we bijvoorbeeld samen met leerlingen en ouders het voeren van oudergesprekken. Met het leercafé werken we aan de inhoudelijke pijlers van onze visie door met studenten mee te denken over mogelijkheden om deze concepten in hun onderwijsontwerpen te verwerken. Doordat studenten, docenten en opleiders van diverse scholen samen participeren in het leercafé, gebruiken we de brede leercontext van OZ in het beantwoorden van persoonlijke leervragen. Daarmee sluit het leercafé naadloos aan bij de uitgangspunten in ons didactisch concept dat het leren individueel en contextafhankelijk is en dat de student eigenaar is van zijn eigen leren. De uitgangspunten en de organisatie van het leercafé zijn te vinden in de bijlagen van ons Opleidingsdocument (pag. 67 t/m 69).

Groepsbijeenkomsten

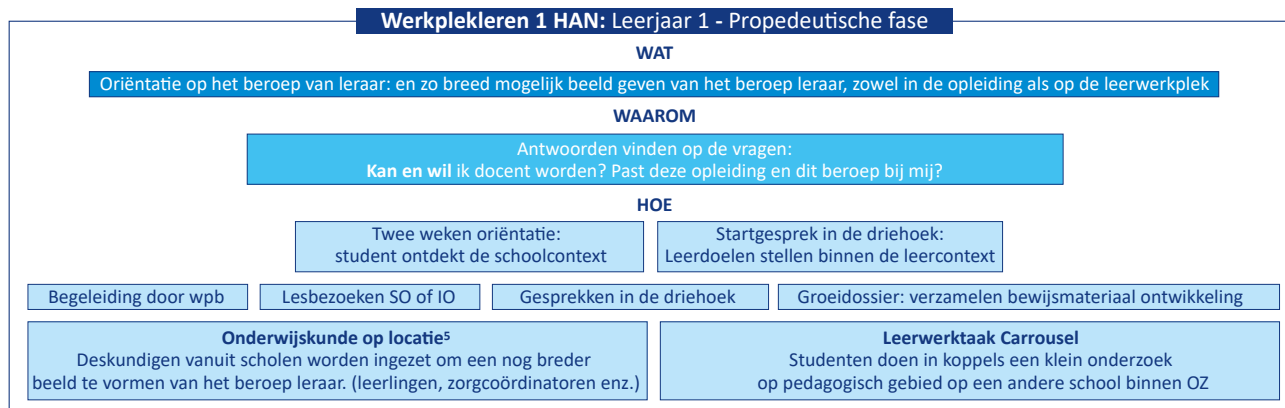
We organiseren groepsbijeenkomsten⁴, waarin studenten bij elkaar komen om kennis en ervaring met elkaar te delen en uit te wisselen om zo van en met elkaar te leren. Zo zijn er start-, tussen- en eindbijeenkomsten, waarin de studenten onder meer de opbrengsten van de leerwerktaken en onderzoeksresultaten (bv. in de vorm van een onderzoeksmarkt) aan collega's en elkaar presenteren. Hierdoor leveren de groepsbijeenkomsten ook leerwinst op voor de wpb's en andere docenten. Daarnaast organiseren wij groepsbijeenkomsten vanuit een inhoudelijk onderwijskundig programma. Het onderwijskundig programma wordt verzorgd op een van de scholen. Het programma wordt ontworpen en uitgevoerd door een team van collega's uit de school en uit het instituut. We betrekken ook leerlingen en docenten van de verschillende scholen bij de bijeenkomsten. De leerlingen vertellen bijvoorbeeld aan studenten welke kwaliteiten een goede docent (in hun ogen) bezit. Ook geven ze nuttige aanbevelingen over wat je als docent wel of niet moet doen.

Naast de hierboven beschreven curriculumonderdelen, hebben we een begeleidingsstructuur neergezet waarmee we studenten ondersteunen in hun ontwikkeling passend bij de eisen die gesteld worden aan de betreffende opleidingsfase. Figuren 4 t/m 7 laten zien hoe we onze curriculumonderdelen en begeleiding inzetten per doelgroep. Daarbij geven we een korte toelichting. Een uitgebreidere beschrijving van onze begeleidingsstructuur volgt in de paragraaf daarna.

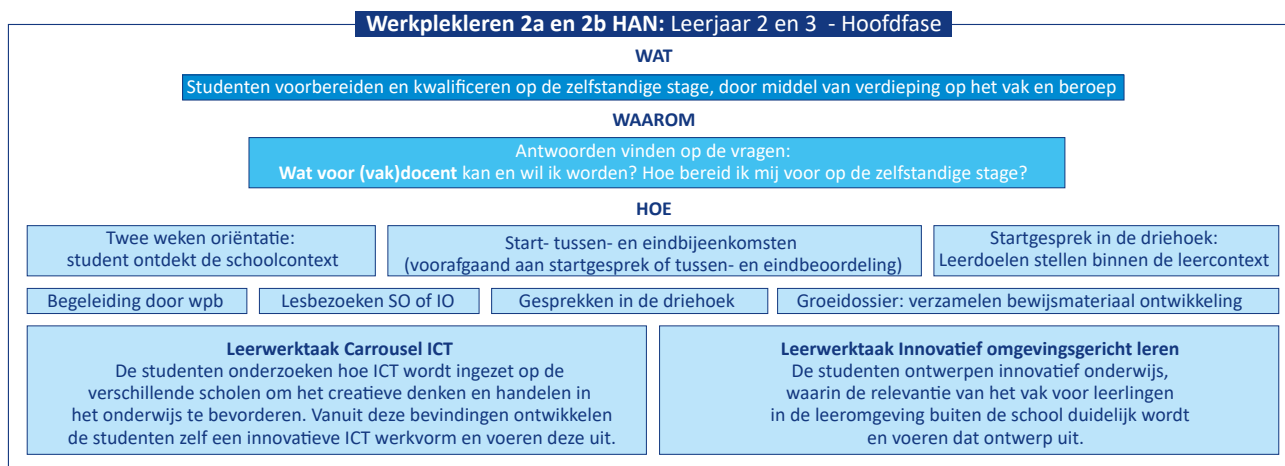
⁴ Op onze pagina van LinkedIn staan concrete voorbeelden van verschillende bijeenkomsten: [OpleidingsschoolZutphen](https://www.linkedin.com/company/opleidingsschool-zutphen/).

HAN tweedegraads lerarenopleidingen

Figuur 4

De **propedeutische fase** (WPL1) betreft een algemeen oriënterende stage. Studenten worden begeleid in antwoord te vinden op de vraag: 'kan en wil ik docent worden?' Gedurende de gehele stage volgen studenten op de donderdagochtend een onderwijskundig programma op een van onze scholen. Het programma wordt gezamenlijk verzorgd door de school en de opleiding, waarbij leerlingen, collega's en andere ervaringsdeskundigen vanuit de school worden ingezet. Met behulp van de leerwerktaak 'de carrousel' en met aanmoediging van de wpb gaan studenten bij studenten op andere scholen kijken om een antwoord te kunnen geven op de leidende vraag. In de leerwerktaak onderzoeken studenten door middel van literatuurstudie, observaties en interviews de overeenkomsten en verschillen in (pedagogische) uitgangspunten van onze (Zutphense) scholen. Zij verwerven daardoor kennis van verschillende pedagogisch-didactische opvattingen en ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden. WPB's voeren met de studenten het gesprek over diverse werkvormen, over leren buiten de school en verkennen samen verschillende mogelijkheden die er binnen het brede beroep van leraar zijn. In de afsluitende groepsbijeenkomst presenteren de studenten de opbrengsten van de leerwerktaak aan elkaar.

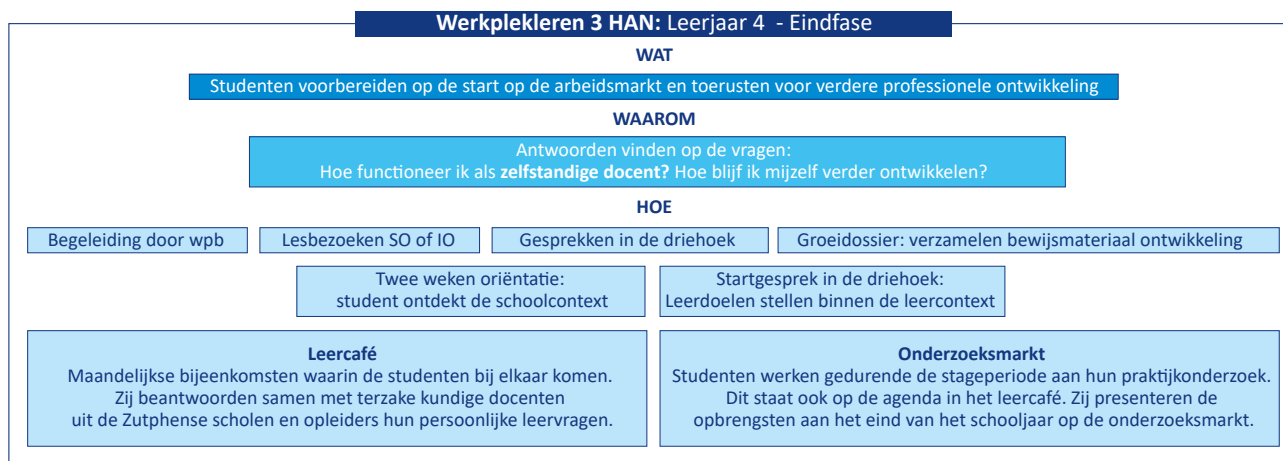
Figuur 5

In de **hoofdfase** (WPL2a/b) vindt verdieping plaats van het vak en beroep (kennis & vaardigheden) en ligt de focus meer op vakinhoud en vakdidactiek. Door middel van de leerwerktaak 'carrousel ICT', die plaatsvindt in leerjaar 2, onderzoeken studenten hoe ICT wordt ingezet in de verschillende scholen om creatief denken en handelen in het onderwijs te bevorderen. Vanuit die bevindingen proberen de studenten zelf een nieuwe werkvorm uit. We breiden de onderzoeksvaardigheden en het onderzoekend handelen van de studenten uit door middel van deze leerwerktaak. De leerwerktaak 'innovatief omgevingsgericht leren', die plaatsvindt in leerjaar 3, betreft een ontwerp-onderzoek waarin de studenten innovatief onderwijs ontwerpen waarin de relevantie van het vak voor leerlingen in de leeromgeving

⁵ De onderwijsactiviteiten zoals onderwijskunde, leercafé en de leerwerktaak zijn gezamenlijk ontwikkeld en worden onder gezamenlijke begeleiding uitgevoerd.

buiten de school duidelijk wordt. Het ontworpen onderwijs voeren de studenten vervolgens ook uit. Door de leerwerktaken worden de studenten stapsgewijs opgeleid om meer zelfstandig te handelen op een creatieve en voor hen innovatieve manier. Dit helpt hen bij het vinden van een antwoord op de leidende vraag van de hoofdfase. Net als bij WPL1 presenteren de studenten in de afsluitende groepsbijeenkomst de opbrengsten van de leerwerktaken aan elkaar.

Figuur 6

De **eindfase** (WPL3) is gericht op het zelfstandig kunnen functioneren in de school. Hoe worden de studenten onderdeel van het team en de school en hoe blijven zij zich verder ontwikkelen? WPB's en opleiders worden meer vraagbaak en begeleiden studenten naar zelfstandig functioneren als docent en collega. Het leercafé sluit hierbij aan doordat daar gestuurd wordt op het inbrengen van eigen leervragen van de studenten. WPB's nemen studenten mee in de ontwikkelingen die gaande zijn in de scholen en ondersteunen de studenten onder andere in het aansluiten van het praktijkonderzoek bij de ontwikkelingen in de school. De resultaten van de praktijkonderzoeken presenteren studenten in de afsluitende groepsbijeenkomst, de onderzoeksmarkt.

Werkplekleren RDA: Eenjarige en tweejarige Educatieve master en Educatieve minor

WAT

Oriëntatie op het beroep van leraar, voorbereiden op de zelfstandige stage (verdieping), voorbereiden op de start op de arbeidsmarkt en toerusten voor verdere professionele ontwikkeling

WAAROM

Antwoorden vinden op de vragen:
 Kan en wil ik docent worden? Past deze opleiding en dit beroep bij mij?
 Wat voor (vak)docent kan en wil ik worden? Hoe bereid ik mijzelf voor op de zelfstandige stage?
 Hoe functioneer ik als zelfstandige docent? Hoe blijf ik mijzelf verder ontwikkelen?

HOE

Twee weken oriëntatie:
 student ontdekt de schoolcontext

Startgesprek in de driehoek:
 Leerdoelen stellen binnen de leercontext

Begeleiding door wpb

Gesprekken in de driehoek

Lesbezoeken van: de IO (algemeen pedagogisch), SO (algemeen pedagogisch) en de vakdidacticus (vakinhoudelijk en didactisch).

Portfolio: verzamelen bewijsmateriaal ontwikkeling
 Het portfolio dient ook als assessment bij de stagebeoordeling.

Leercafé

Maandelijkse bijeenkomsten waarin de studenten bij elkaar komen. Zij beantwoorden samen met terzake kundige docenten uit de Zutphense scholen en opleiders hun persoonlijke leervragen. Studenten werken gedurende de stageperiode aan hun praktijkonderzoek. Dit staat ook op de agenda in het leercafé.

Figuur 7

De inhoudelijke opbouw van de eerste- en tweedegraads (minor = tweedegraads) opleidingen van de RDA lijkt in grote lijn op die van de opleidingen van de HAN, maar vindt in korter tijdsbestek plaats (1 of 2 jaar). Gezien de korte tijdsduur van de opleiding en stage, overleggen WPB, IO en student samen wat aandacht krijgt en waar accent opgelegd wordt. Hierbij wordt rekening gehouden met de hoeveelheid taken die de studenten in het korte tijdsbestek moeten uitvoeren en de mogelijkheden die er in de leercontext aanwezig zijn. Tijdens maandelijkse bijeenkomsten in het leercafé, beantwoorden de studenten samen met experts, zoals bijvoorbeeld docenten, zorgcoördinatoren uit de Zutphense scholen en opleiders hun persoonlijke leervragen. De WPB's zijn op de hoogte van het programma van de opleiding

Student: "Ik vind het erg goed dat ze me veel verantwoordelijkheid geven en me echt behandelen als een collega. Ook vind ik het fijn dat ik weet dat er altijd genoeg docenten en andere personen op de school zijn die me willen helpen als ik een vraag heb of ergens mee zit. Het contact is erg laagdrempelig, waardoor ik dat ook durf te doen."

en bieden studenten de mogelijkheden om het geleerde in de praktijk uit te voeren. Wpb's begeleiden de studenten hierbij en bespreken onderwijsvisies en het hoe en waarom van het gegeven curriculum.

In de eerste helft van de opleiding worden de studenten voornamelijk begeleid in het antwoord vinden op de vragen: 'kan en wil ik docent worden?' en 'wat voor een (vak)docent wil en kan ik worden?'. In de tweede helft van de opleiding worden studenten verder opgeleid tot zelfstandige docent en collega. WPB's nemen studenten mee in de ontwikkelingen die gaande zijn in de scholen en betrekken hen bij overleg en besluitvorming. De vakdidacticus van het instituut komt, naast de andere begeleiders, op lesbezoek om feedback te geven op de didactische bekwaamheid van de studenten.

Een schematische weergave en meer uitgebreide beschrijving van de opleidingsprogramma's van alle doelgroepen binnen OZ is te vinden in ons Opleidingsdocument (pag. 13 t/m 15).

Waar zijn we trots op?

We zijn trots op onze werkplekcurricula die studenten ondersteunen hun ontwikkeling. Zo heeft bijvoorbeeld de leerwerktaak ICT tijdens de lockdown geweldige mogelijkheden geboden voor studenten om op verschillende scholen te onderzoeken welke ICT ingezet werd om het afstandsonderwijs vorm te geven. Ook leerden docenten door deze leerwerktaak veel van de studenten.

Wat is onze ambitie?

In onze werkplekcurricula zijn de leerwerktaken van OZ en de leertaken van de HAN inhoudelijk op elkaar afgestemd. Zo willen we ook voor de RDA de inhoudelijke afstemming tussen onze werkplekcurricula en die van de opleiding versterken.

3.3 Begeleiding

Begeleiden in de driehoek

Zoals in ons didactisch concept beschreven, zijn de studenten eigenaar van hun eigen leren. In de begeleiding in de driehoek betekent dit dat de studenten op basis van een oriëntatie op de werkplek (eerste weken van de stageperiode) en de bekwaamheidseisen van de betreffende stage aangeven

waar zij zich in willen ontwikkelen en hoe zij dit gaan aanpakken. De student is daarin 'in the lead' en het leren wordt passend bij de student ingekleurd. De driehoek voert echter samen de regie. Dat houdt in dat ook de werkplekbegeleiders en de (instituten/school)opleiders een belangrijke rol hebben in het vormgeven van het traject van de studenten. Zij dragen er zorg voor dat de studenten zicht hebben op de context en deze inzetten in hun ontwikkeling en dat de studenten zich ontwikkelen passend bij het niveau van de betreffende stage. Ieders perspectief is van belang om een passend traject vorm te geven voor de student. Dat betekent in de praktijk dat werkplekbegeleiders, schoolopleiders en instituutopleider van OZ het leerproces van de studenten begeleiden door regelmatig gevraagd en ongevraagd feed up (het opstellen van leerdoelen), feedback en feed forward geven. Ook houden zij elkaar op de hoogte van het leerproces van de student, o.a. door middel van onze begeleidingsinstrumenten, zie verderop in deze paragraaf. De studenten reflecteren in reflectieverslagen en in begeleidingsgesprekken met de werkplekbegeleider, collega('s), school- en instituutopleider. Ook komt reflectie ruimschoots aan bod tijdens onze georganiseerde bijeenkomsten, zoals de start-, tussen- en eindbijeenkomsten, onderwijskunde, leercafé, onderzoeksmarkt en opleidingsonderdelen op het instituut⁶. Zo begeleiden we de studenten stapsgewijs naar het beoogde niveau van de opleiding, waarbij er ruimte is voor invulling vanuit de eigen leerwensen.

Werkplekbegeleider: "Door samen met collega's uit de vakgroep studenten te begeleiden hebben we denk ik de studenten kunnen laten kiezen en ook de verschillen in aanpak kunnen laten zien. We leren niet alleen van studenten, maar ook van elkaar in de begeleiding van studenten."

Rollen in de begeleiding

De werkplekbegeleider (WPB) begeleidt de student in de dagelijkse onderwijspraktijk. WPB's voeren wekelijks gesprekken met de studenten. Zij stimuleren daarbij het maken van de koppeling tussen theorie en praktijk, bijvoorbeeld door de inzet van de koppelkaart⁷, en bespreken regelmatig de ontwikkeling van de bekwaamheidsgebieden waar de studenten aan werken. Ook geven zij feedback op het handelen van de studenten, zoals op uitgevoerde onderwijsactiviteiten, leerwerktaken en reflectieverslagen. De WPB's zijn op de hoogte van het programma van de opleiding en bieden de studenten ruimte om de theorie in de praktijk uit te voeren. Ook begeleiden onze WPB's de studenten in de

specifieke leerwerktaken of leeractiviteiten van OZ. De eerstelijnsbegeleiding wordt ingericht passend bij de opleidingsfase van de student, zoals in figuren 4 t/m 7 zichtbaar gemaakt. In ons Opleidingsdocument, paragraaf 2.3.2 (pag. 15-17), wordt dit verder toegelicht.

De schoolopleider (SO) en instituutopleider (IO) bevorderen en bewaken de kwaliteit in directe en indirecte zin. In directe zin doen zij dit door het voeren van begeleidingsgesprekken, het organiseren van bijeenkomsten, het bezoeken van lessen en het geven van feed up, feedback en feed forward. In indirecte zin bevorderen en bewaken zij de kwaliteit van het werkplekleren door binnen het opleidingsteam het

Instituutopleider: "Dat je na een lesbezoek echt het gevoel hebt dat je het verschil hebt kunnen maken. Dat je tot de kern van iemands opleidingsvraagstuk doordringt en dat zowel student als wpb er écht iets mee kunnen."

⁶ In de colleges op het instituut wordt ook aandacht besteed aan het functioneren op de leerwerkplek. In lessen als intervisie, onderwijskunde en vakdidactiek (bij de HAN) en PPL (bij de RDA) wordt een verbinding gelegd tussen het leren op de werkplek en het leren op het instituut door lesopnames te bekijken en/of samen te reflecteren en verbindingen te leggen tussen theorie, praktijk en persoon.

⁷ Weekenstro, W.F. (2010) Toolkit koppelkaart. Het Assink Lyceum.

Werkplekbegeleider: "Ik geef de studenten de ruimte om naar aanleiding van feedback hun eigen weg te bepalen en dingen uit te proberen met de stof die in de klas behandeld dient te worden."

opleidingsprogramma, de procedures en de instrumenten te verhelderen. Ze houden zicht op de uitvoering van beoordelingsprocedures en voeren evaluatiegesprekken met werkplekbegeleiders. De exacte invulling per opleidingsinstituut is uitgewerkt in paragraaf 2.3.2 van ons Opleidingsdocument (pag. 15-17).

De onderzoeksbegeleider⁸ begeleidt, naast de werkplekbegeleider, de studenten bij het praktijkonderzoek binnen OZ. Onderzoekersbegeleiders bewaken de kwaliteit van het onderzoeksproces. Zij dragen bij aan de beoordelingsprocedure aan de hand van de vastgestelde beoordelingskaders.

Instrumenten

Het **groeidossier** van de HAN is een instrument in de begeleiding van de studenten van de HAN en draagt bij aan de zelfregie van het leren van de student. Een belangrijk onderdeel is het formuleren van leerdoelen. Nadat studenten de context van de school hebben leren kennen en een aantal gesprekken hebben gevoerd met de werkplekbegeleider, worden deze leerdoelen opgesteld tijdens het startgesprek in de driehoek. Ook de route ernaartoe wordt in kaart gebracht. De leerdoelen en de route worden door de studenten in het groeidossier opgenomen. Het woord groeidossier geeft aan dat het een dynamisch medium is. Het wordt continu aangevuld met bewijsstukken van studenten. Ook is het een middel dat scholen en opleidingsinstituten met elkaar verbindt: verschillende betrokkenen, WPB, SO, IO en devakopleider vanuit het instituut, geven feed up, feedback of feed forward. Hierdoor wordt inzichtelijk waar de studenten tijdens hun leerproces aan werken. Bij onduidelijkheden nodigt het groeidossier uit om met elkaar, in de driehoek, in gesprek te gaan.

De studenten van de RDA werken met een **portfolio** dat zowel hun ontwikkeling laat zien als hun assessment dient. Het basisprincipe is hetzelfde als bij het groeidossier. Het opstellen van een stageplan met leerdoelen voor de stage wordt vanuit de opleiding begeleid, maar verder geregeld besproken in de driehoek. Studenten krijgen vanuit hun opleiding voorgeschreven welke materialen minimaal in hun portfolio moeten zitten⁹. Het stageplan is zo'n vast onderdeel.

Waar zijn we trots op?

Onze studenten zijn heel tevreden over de begeleiding binnen OZ. Ze geven bijvoorbeeld terug dat werkplekbegeleiders hen uitdagen om te reflecteren op hun eigen handelen en dat ze ruimte krijgen om initiatieven te nemen.

Wat is onze ambitie?

Op dit moment wordt de onderzoeksbegeleiding en -beoordeling voornamelijk uitgevoerd door collega's van de instituten. Binnen de scholen hebben we inmiddels ook enkele onderzoeksbegeleiders aangesteld die het praktijkonderzoek van studenten begeleiden en beoordelen. We willen dit aantal uitbreiden zodat iedere student binnen OZ begeleiding krijgt vanuit zijn opleiding én de school bij het doen van praktijkonderzoek. We verkennen momenteel de mogelijkheid om elke WPB onderzoeksbegeleider te laten zijn en wat dat vraagt van de professionalisering van onze WPB's. Dit schooljaar starten we een pilot waarin een aantal WPB's, samen met het instituut, de studenten van de HAN begeleiden tijdens hun praktijkonderzoek. Daarnaast zijn zij ook allen beoordelaar¹⁰. Doel is om het praktijkonderzoek van de studenten nog meer waarde te geven, zowel voor de studenten als voor de school waar zij stage lopen.

⁸ Nog niet iedere student beschikt over een onderzoeksbegeleider, zie verdere toelichting bij de beschrijving van onze ambitie bij dit thema.

⁹ <https://www.ru.nl/studiegids/2019/docentenacademie/educatieve-master/overzicht-cursussen-tentamens/overzicht-tentamens/>

¹⁰ De niet-gecertificeerde WPB's dragen wel bij in de begeleiding, er is contact tussen de WPB, student en opleiding, maar de beoordeling vindt plaats op de opleiding.

3.4. OZ volgens studenten

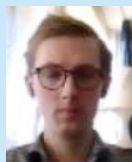
Student wpl3 biologie (HAN), loopt stage bij Onderzoek en Ontwerpen (O&O) op het Eligant Lyceum. Liep vorig schooljaar stage bij Het Stedelijk (wpl2b) en deed zijn minor project-onderwijs op het Kompaan College.

Student RDA eerstejaars biologie op de Vrijeschool Zutphen. Verlengde stage. Hij heeft de taken van het instituut afgerond, maar door corona heeft hij niet lang fysiek voor de klas kunnen staan.

Student wpl2b (HAN) Duits op het Baudartius College, vorig schooljaar student wpl2a op het Baudartius College

Startend docent biologie en student onderwijs-wetenschappen (op de Open Universiteit). Vorig schooljaar student wpl3 HAN

Wat ervaar je als sterk punt van werkplekleren bij onze opleidingsschool?

Student wpl3 (HAN): "Je krijgt als student snel verantwoordelijkheid. Je wordt opgenomen in het team, je bent gelijk een collega in plaats van een student. Ik kan bij elke andere collega terecht voor overleg. Dit is ook wederzijds, zij vragen mij soms ook om advies, we sparren samen."

Student RDA: "Ervaring opdoen en echt meemaken. Je krijgt alle taken die je als docent ook krijgt. Docent worden kun je niet leren op afstand"

Kun je iets vertellen over je ervaringen over jouw begeleiding?

Student wpl2b (HAN): "Ik heb een goede klik met mijn werkplekbegeleider, ik kan heel makkelijk met haar praten. Na elke les bespreken we deze samen. Ik reflecteer dan op mijn eigen handelen. Vorig schooljaar deden we dat veel mondeling. Nu, door middel van het groeidossier, reflecteer ik ook schriftelijk, maar mijn WPB en ik hebben nog steeds veel gesprekken. We communiceren goed en hebben samen een kort lijntje."

Startend docent: "Wat je voor een WPL3 student nodig hebt: goede begeleiding. Transparant, open en warm."

Kun je iets vertellen over je ervaringen van het curriculum, inclusief onderzoek?

Student wpl2b (HAN): "Met de leerwerktaak ICT deden we een klein praktijkonderzoek. We combineerden een opdracht van OZ met die van de HAN. Ik ging met een medestudent die stage liep op de Vrijeschool kijken hoe ICT werd ingezet. Ik was zelf nog niet handig om ICT in te zetten in mijn onderwijs, maar door de leerwerktaak ben ik aangezet om dit te verkennen. De lockdown heeft het proces versneld. Nu heb ik bijvoorbeeld door Lesson Up geleerd om leerlingen online actiever te betrekken in de les."

Student wpl3 (HAN): "Ik ga mijn praktijkonderzoek doen over feedback geven. Mijn werkplekbegeleider doet dit jaar de cursus onderzoeksbegeleiding en zit in een pilot om samen met de HAN mij ook hierin te begeleiden en beoordelen. Ik zit nog in de beginfase, maar mijn WPB denkt al wel mee."

Hoe is jouw ervaring omtrent het toetsen en beoordelen?

Startend docent: "De (oude) rubrics heb ik als een soort van afvinklijst ervaren. Ik heb de nieuwe bekwaamheidsgebieden gezien en het groeidossier. Ik denk dat het toetsen en beoordelen daardoor is verbeterd: het is minder een afvinklijst en het nodigt meer uit om het gesprek met elkaar aan te gaan. Ook het groeidossier zie ik als een verrijking. Wel vind ik dat we nog moeten leren om ons dit instrument echt eigen te maken. Ik verwacht dat het over 5 jaar nog veel waardevoller zal zijn."

Student wpl2b (HAN): "Mijn tussenbeoordeling verliep soepel en ik heb het als een natuurlijk verloop ervaren naar de eindbeoordeling toe. Ik merk dat ik de 'oude rubrics' nog wel terugzoek in de nieuwe bekwaamheidsgebieden, voor mijn gevoel zit er wel overlap in. Qua uitwerking kost het minder tijd en is er meer ruimte voor het gesprek. Het groeidossier vind ik fijner dan werken met het leerwerkplan (zoals we vorig schooljaar deden). Het groeidossier is veel overzichtelijker."

Waar herken je in jouw leerproces onze visiepijlers? Kun je voorbeelden noemen?

Student wpl3 (HAN): "De pijlers gericht op innovatief omgevingsgericht leren en creatief denken en handelen zie ik zeker terug bij O&O. Het heeft mij wel positief veranderd. Ik ben (vind ik) wel meer

vernieuwend geworden in mijn onderwijs. Ik vind zelf leukere insteken om divers les te geven. Zo heb ik bijvoorbeeld de leerlingen een certificaat laten halen voor 'microscopie'. Dit 'bewijs' gaf ze meer rechten en vrijheden om de microscoop zelfstandig te gebruiken. Hierdoor waren ze gedreven om de theorie tot zich te nemen. Ze ervoeren dit als 'leuker dan een toets'." **Student RDA:** "Op de Vrijeschool leer je de leerlingen eerst iets te ervaren voordat je de theorie aanreikt. Ook de kans die ik kreeg om de leerlingen buiten de school dingen te laten ervaren paste mooi bij de pijlers van de opleidingsschool".

Welke verbeterpunten kan je ons teruggeven?

Student wpl3 (HAN): "Het is super om studenten mee te nemen als collega, maar als tip wil ik meegeven om studenten ook af en toe in bescherming te nemen. Ze worden op veel fronten ingezet, helemaal nu in het coronatijdperk. Het is bijvoorbeeld goed om teamleiders te informeren dat studenten (ook) veel werk moeten verzetten voor de opleiding. In de waan van de dag wordt dat soms vergeten."

Student RDA: "Het is prettig om met een groep studenten bij elkaar te komen om samen te leren. Dat deden we in het leercafé en ook bij Professioneel Persoonlijk Leren (PPL) bij de RDA. Met dramalessen simuleerden we dan lessituaties waarin we met elkaar soms leerling of docent waren. Het was heel prettig om in een gesimuleerde lesomgeving van en met elkaar te leren. Deze lessen zouden wat mij betreft nog meer uitgebreid kunnen worden."

3.5. Professionalisering

Om onze visiepijlers en bijbehorend didactisch concept handen en voeten te geven in de opleidingsschool zijn professionals nodig die zich voortdurend blijven ontwikkelen.

We hebben helder welke inhoud en welk niveau we van onze collega's verwachten in hun rol en hebben dit uitgewerkt in profielen, waarin taken en verantwoordelijkheden uitgebreid zijn omschreven¹¹. Deze profielen vormen samen met de ontwikkelcyclus de basis voor onze professionaliseringsactiviteiten. Professionaliseringsactiviteiten worden gezamenlijk, door betrokkenen van instituten en scholen, ontwikkeld en/of uitgevoerd.

In ons Opleidingsdocument (pag. 26 t/m 28) is per rol binnen de opleidingsschool beschreven welke scholings- en professionaliseringsactiviteiten er zijn en wat het betreffende resultaat is van deze activiteiten. De activiteiten lopen uiteen van basistrainingen/cursussen en studiemiddagen binnen OZ tot opleidingsschool over- stijgende netwerkbijeenkomsten. Naast de georganiseerde professionaliseringsbijeenkomsten leren we uiteraard ook informeel van en met elkaar.

Voor de taakuitvoering en professionalisering zijn per rol de facilitering, de wijze van aanstelling en de benodigde kwalificatie vastgesteld. Deze zijn opgenomen in ons Opleidingsdocument (pag. 28).

Projectleider: "In onze professionele leergemeenschap (PLG) hebben we onder begeleiding van Ida Oosterheert, universitair hoofddocent aan de RDA, veel geleerd over Creatief denken en handelen in het onderwijs. We zijn de theorie ingedoken, maar zijn ook praktisch aan de slag gegaan: we hebben concrete lessen ontworpen die uitnodigen tot creativiteit, een rubric ontwikkeld om met elkaar in gesprek te gaan en ideeën bedacht voor workshops om collega's uit te dagen."

Waar zijn we trots op?

We zijn trots op onze betrokken en bevlogen collega's, die zich iedere dag weer inzetten om een nieuwe generatie docenten op te leiden. Die bereid zijn om naar zichzelf te kijken, open staan om ook van hun studenten te leren, geïnspireerd raken en daardoor bijvoorbeeld hun eigen lessen vernieuwen.

Wat is onze ambitie?

We zetten in op het verder verbeteren van de professionalisering van onze WPB's. Tijdens de verschillende professionaliseringsbijeenkomsten willen we nog meer differentiëren, zodat we de werkplekbegeleiders meer op maat kunnen opleiden.

¹¹ Opleidingsschool Zutphen(2020). Opleidingsdocument Opleidingsschool Zutphen. Paragraaf 3.2: Rollen, taken en verantwoordelijkheden (pag. 24-25).

4. Toetsing

Voor OZ geldt dat taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot toetsing en beoordeling helder zijn voor alle betrokkenen. Bij de toetsing en beoordeling is binnen OZ ons didactisch concept, zoals beschreven in hoofdstuk 2 van dit informatiedossier, het uitgangspunt. Voor de toetsing en beoordeling betekent dit het volgende:

- Toetsing en beoordeling zijn gericht op de wettelijk vastgestelde bekwaamheidseisen waar een student per stagetype aan moet voldoen;
- Studenten zijn zelf eigenaar van het leren en de organisatie van de beoordeling daarvan;
- Bij de toetsing en beoordeling wordt de dialoog gevoerd in de driehoek: student - werkplek - opleiding.

4.1 Systeem van toetsing en beoordeling

De beoordeling van het werkplekleren vindt plaats conform afspraken met de instituten. Op de site van Bureau Extern¹² worden de procedures beschreven die gelden voor studenten van de HAN. Voor iedere variant van het werkplekleren is een stagekaart of handleiding opgesteld. Op de stagekaart of in de handleiding staan de procedure van de betreffende stage en de taken en verantwoordelijkheden van de diverse betrokkenen.

Voor studenten van de RDA zijn de procedures te vinden in de stagewijzers en tentamenhandleidingen voor de verschillende opleidingen op de website van de RDA¹³.

In de startbijeenkomsten voor WPB's en studenten worden stage- en beoordelingsprocedures besproken.

Halverwege de stage vindt de tussenbeoordeling plaats. De tussenbeoordeling heeft tot doel om in de driehoek zicht te krijgen op de ontwikkeling van de student naar het beoogde niveau. Aan het eind van de stage vindt de eindbeoordeling plaats. De eindbeoordeling van de stage heeft tot doel om te beoordelen of de studenten op basis van de bekwaamheidseisen ontwikkelingen hebben doorgemaakt én of zij voldoen aan het beoogde niveau. Voor de tussen- en eindbeoordeling wordt bij de HAN-studenten gebruik gemaakt van het groeidossier. Bij de RDA wordt gebruik gemaakt van het portfolio. In het groeidossier/het portfolio verzamelen de studenten bewijs van het behalen van het beoogde niveau en laten zij blijken dat zij hebben gewerkt aan hun ontwikkeling m.b.t. de visiepijlers van OZ. Zowel de ontwikkeling op het 'standaard' beschreven beoogde eindniveau als op de visiepijlers van OZ worden besproken in de tussen- en eindbeoordeling. Door in de driehoek regie te voeren, wordt gewaarborgd dat met het groeidossier/het portfolio wordt toegewerkt naar het beoogde niveau, passend bij de specifieke context van de school en de leervragen van de student.

Schoolopleider: "We vinden het heel belangrijk dat wanneer er een tussenbeoordeling plaatsvindt, het oordeel voor de student geen verrassing is. Doordat er regelmatig contact is tussen de student, de wpb en mijzelf weten we allemaal waar de student staat in zijn of haar leerproces."

¹² <https://specials.han.nl/sites/bureau-extern/studenten/jouw-stage-informatie/>

¹³ <https://www.ru.nl/docentenacademie/stage/begeleiders-0/eenjarige-educatieve-master/belangrijke-documenten/>

4.2 Beoordelingsinstrumenten

Het niveau per stagetype is voor de HAN-studenten beschreven in de niveaubeschrijvingen¹⁴. Een niveaubeschrijving bevat alle eindkwalificaties waar de student aan moet voldoen op het desbetreffende niveau en vormt de inhoudelijke onderlegger van het beoordelingsformulier werkplekleren van de HAN. De beoordelingsformulieren voor studenten van de HAN zijn te vinden op de site van Bureau Extern. De website van de RDA geeft toegang tot de beoordelingsformulieren voor RDA-studenten. Voor de RDA geldt dat de formulieren, op basis van alle eindkwalificaties, als rubrics zijn opgesteld, waarbij studenten bij elke vervolfbeoordeling een hoger gemiddeld niveau moeten bereiken.

4.3 Betrokkenen bij beoordeling en toetsing

Net als in het startgesprek vindt het beoordelingsgesprek plaats in de driehoek. Studenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van het beoordelingsgesprek. Ook zijn ze verantwoordelijk voor hun groeidossier/portfolio. Ze gebruiken dit om hun groei en eindniveau aan te tonen en leveren op basis van het groeidossier/portfolio input voor gesprekken. Het instituut is eindverantwoordelijk voor de eindbeoordeling¹⁵. Tijdens het beoordelingsgesprek wordt het oordeel/ cijfer bepaald¹⁶.

Een gecertificeerde onderzoeksbegeleider beoordeelt het praktijkonderzoek (WPL3) in samenspraak met een beoordelaar van de lerarenopleiding¹⁷. Het praktijkonderzoek van RDA-studenten wordt door de opleiding beoordeeld.

Waar zijn we trots op?

Onze studenten geven aan goed te weten waarop ze beoordeeld worden en geven aan dat de beoordeling logisch voortvloeit uit de feedback die ze tijdens het werkplekleren hebben gekregen (resultaten studentenquête). Dat vinden we fijn om te horen!

Wat is onze ambitie?

We willen ons verder ontwikkelen in de nieuwe werkwijze van begeleiden en beoordelen (door middel van het groeidossier en aangepaste beoordelingsformulieren). Dat doen we door gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren, waarin we de werkwijze en voorbeelden bespreken. Inmiddels hebben de eerste bijeenkomsten al plaatsgevonden. Werkplekbegeleiders hebben deze als zeer waardevol ervaren.

¹⁴ Opleidingsdocument bijlage 1 (pag. 38-54).

¹⁵ De examencommissies van de instituten borgen de kwaliteit van de beoordelingen (gezamenlijk product en proces) conform geldende regelgeving.

¹⁶ Bij de RDA geeft de school een beoordelingsvoorstel dat bij de opleiding wordt bekrachtigd na een 'portfoliocheck' waarin de stagebeoordeling wordt vergeleken met bewijzen van groei en competentie die de student in zijn portfolio heeft verzameld. Bij twijfel of vragen wordt met de IO, SO en WPB overlegd.

¹⁷ Daar waar geen onderzoeksbegeleider in beeld is, beoordeelt de lerarenopleiding conform het vier-ogenprincipe.

5. Kwaliteitsontwikkeling

5.1 Visie op kwaliteit en kwaliteitssystematiek

Samen leiden wij innovatieve en creatieve docenten op met een sterke professionele identiteit, die het leren en de brede ontwikkeling van leerlingen faciliteren. Om dat te verwezenlijken hebben we binnen OZ doelen gesteld op het gebied van het opleidingsprogramma, de organisatie en de kwaliteitszorg (zie ons Opleidingsdocument pag. 29). Deze doelen geven richting aan onze kwaliteitsontwikkeling en -borging en vormen voortdurend het onderwerp van gesprek binnen onze opleidingsschool. We stimuleren en organiseren de dialoog over de kwaliteit van de opleidingsschool en hanteren hiervoor vaste overlegstructuren (zie ons Opleidingsdocument pag. 31-32). Door gebruik te maken van linking-pins zoals IO's en SO's (uit de WOZ), de kwaliteitsadviseur en de projectleider kunnen we snel schakelen tussen de diverse niveaus in onze organisatie en leggen we de verbindingen van operationeel naar strategisch niveau en andersom. We zijn ervan overtuigd dat het organiseren van de reflectieve dialoog leidt tot meer eigenaarschap voor kwaliteit bij alle betrokkenen binnen OZ en bijdraagt aan de ontwikkeling van de kwaliteitscultuur die we nastreven. We werken systematisch aan onze kwaliteitsontwikkeling en -borging en maken hierbij gebruik van het PDCA-model zoals beschreven in ons Opleidingsdocument (pag. 31-32). We maken daarbij gebruik van diverse kwaliteitszorginstrumenten, zoals procesbeschrijvingen en mondelinge- en schriftelijke evaluaties (zie ons Opleidingsdocument pag. 33-34).

Rector: "Tijdens onze stuurgroep-bijeenkomsten gaan we, naast de besluitvorming, met elkaar aan de slag met een inhoudelijk thema. We zetten samen stappen in het creëren van meer draagvlak in het samen opleiden. Ik krijg daar energie van."

5.2 Rollen in de kwaliteitsontwikkeling en -borging

De WOZ, waar de WPL-teams deel van uitmaken, vormt de spil in onze kwaliteitsborging en -ontwikkeling. Zij reflecteert voortdurend op processen en resultaten in de maandelijkse bijeenkomsten en stelt op basis hiervan verbeterplannen op.

De WOZ laat zich o.a. voeden door praktijkervaringen vanuit diverse studentbegeleiders (IO's/SO's/WPB's). De verbetervoorstellen worden voorgelegd aan de stuurgroep.

De stuurgroep is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de opleidingsschool. De stuurgroep heeft daarom een belangrijke taak in het borgen en (verder) ontwikkelen van de kwaliteit. De stuurgroepleden bespreken en besluiten jaarlijks wie waar verantwoordelijk voor is en welke rol elk stuurgroeplid individueel oppakt. Daarnaast scherpen zij jaarlijks de visie aan en stellen deze vast. Tijdens de bijeenkomsten gaan zij inhoudelijk met elkaar aan de slag en werken aan de hand van verschillende thema's. Door ervaringen te delen, terug te blikken en samen vooruit te kijken, werkt de stuurgroep aan het creëren van meer draagvlak voor samen opleiden. De stuurgroep wordt inhoudelijk gevoed door de adviezen vanuit de WOZ en stuurt daarnaast bij op basis van actuele ontwikkelingen en inzichten t.a.v. de gestelde doelen.

De uitvoering van de verbetervoorstellen en het vervolgens weer evalueren van de resultaten is in handen van de WOZ onder leiding van de projectleider en met ondersteuning van de kwaliteitsadviseur. De kwaliteitsadviseur sluit met regelmaat aan bij de WOZ en is tevens op individueel niveau betrokken. Zo heeft de kwaliteitsadviseur bijvoorbeeld elk schooljaar een gesprek met de school- en instituutsopleiders, waarin zij samen terug- en vooruitkijken en doelstellingen (her)formuleren.

Schoolopleider: "Het is prettig om in kleinere groepjes, de WPL-teams, te overleggen en te ontwikkelen. Voorheen deden we dat met de hele werkgroep. Nu kunnen we sneller en efficiënter werken. Door wel onze opbrengst te delen, zijn we toch samen eindverantwoordelijk".

Instituutsopleider: "De kern: bij alles wat we doen, wát levert het op voor die student?!"

De kwaliteit van de begeleiding wordt met name bepaald door de werkplekbegeleiders. De SO's en IO's hebben een belangrijke taak in het ontwikkelen en borgen van de taakuitvoering van de WPB's. Zij informeren de WPB's over wat er van hen verwacht wordt en delen de nieuwste inzichten met betrekking tot het samen opleiden. Daarnaast worden werkplekbegeleiders op diverse manieren ondersteund in het borgen en verder ontwikkelen van hun roluitvoering.

Het middenmanagement vormt een belangrijke schakel tussen de staande organisaties en de netwerkorganisatie van OZ. Leidinggevendens dragen zorg voor de borging van de kwaliteit van de WPB's, IO's en SO's door in het ontwikkel- of functioneringsgesprek de taak binnen de opleidingsschool mee te nemen. De leidinggevendens van OZ komen twee keer per jaar bij elkaar om met elkaar in gesprek te gaan over verschillende thema's om zo bij te dragen aan de kwaliteit van OZ. Zo wisselden zij bijvoorbeeld hun kennis en ervaring uit over professionalisering van docenten in het stimuleren van een onderzoekende houding. Het gemixte gezelschap zorgt voor een toegevoegde waarde: de leidinggevendens geven terug dat ze het erg waarderen om te horen hoe het er op andere scholen aan toegaat.

Een uitgebreidere beschrijving van alle rollen in de kwaliteitsontwikkeling en -borging binnen OZ is te vinden in hoofdstuk 4 (pag. 34-36) van ons Opleidingsdocument.

Waar zijn we trots op?

We zijn trots op onze eigentijdse kwaliteitszorg, die bijdraagt aan het realiseren van een kwaliteitscultuur waarin iedereen zich verantwoordelijk voelt voor zijn bijdrage aan de kwaliteit van de opleidingsschool. Een voorbeeld hiervan is dat we voortdurend met elkaar het gesprek voeren over kwaliteit. Zo wordt in de stuurgroep energiek samengewerkt om de kwaliteit te bewaken en verder te ontwikkelen. Om de verbinding tussen het samen opleiden en de scholen te versterken heeft de stuurgroep het initiatief genomen om zelf het gesprek te voeren met studenten en team- en afdelingsleiders om zo waardevolle feedback op te halen.

Wat is onze ambitie?

We werken verder aan het stimuleren van eigenaarschap voor kwaliteit. Zo hebben bijvoorbeeld de WPL-teams de verantwoordelijkheid gekregen zelf zorg te dragen voor de meeste evaluaties. Voorheen werd dit geïnitieerd door de kwaliteitsadviseur. De WPL-teams evalueren aan de hand van de tabel van proces- en kwaliteitsborging, verwerken de verbeteracties in de tabel en voeren deze uit. Zij krijgen daarbij ondersteuning van team kwaliteitszorg.

Literatuur & bronnen

Opleidingsschool Zutphen (2020). Opleidingsdocument Opleidingsschool Zutphen.

Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.

Kelchtermans, G., Ballet, K., Cajot, G., Camel, K., Marz, V., Maes, J., Peeters, E., Plot, L., & Robben, 80 D. (2010). Worstelen met werkplekieren. *Tijdschrift voor Lerarenopleiders (VELON/VELOV)*, 31 (1), 4-10.

Kleijnen, J., Dolmans, D., Willems, J. & Hout, H. van (2011). *Effectieve Kwaliteitszorg vereist een Kwaliteitscultuur* (paper). Maastricht: Onderwijs Research Dagen.

Kroeze & Timmermans (2019). *Een samenhangend curriculum ontwikkelen in de driehoek*. Opbrengsten van een ontwerpnetwerk.

Oosterheert & Meijer (2017). Wat creativiteitsontwikkeling in het onderwijs behoeft *Pedagogische Studiën* (94) 196-210

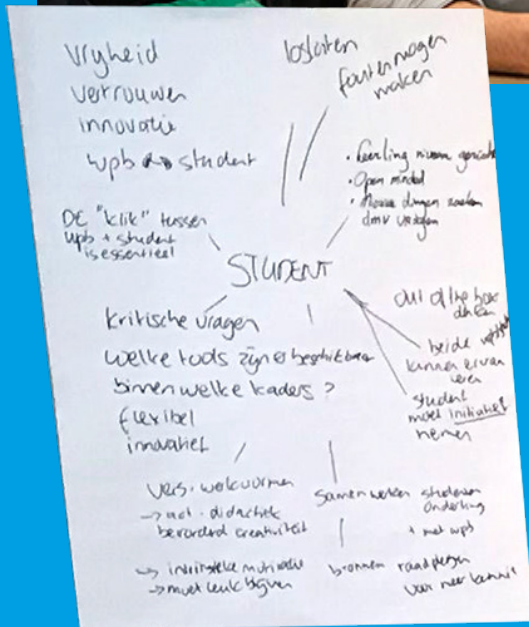
Snoek, M., de Wit, B., Dengerink, J., van der Wolk, W., van Eldik, S., & Wirtz, N. (Eds.) (2017). *Een beroepsbeeld voor de leraar: over ontwikkelrichtingen en groei van leraren in het onderwijs*. Utrecht: Steunpunt Opleidingsscholen.

Van der Donk & van Lanen (2016). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

Vloet, C., M., M. (2015) Proefschrift: *Professionele identiteitsontwikkeling van leraren als dialogisch proces*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

Weekenstro, W.F. (2010) *Toolkit koppelkaart*. Het Assink Lyceum.

Zitter, I. and A. Hoeve (2012), "Hybrid Learning Environments: Merging Learning and Work Processes to Facilitate Knowledge Integration and Transitions", *OECD Education Working Papers*, No. 81, OECD Publishing.

Kijk voor onze praktijkvoorbeelden ook op onze
 LinkedIn-pagina: [opleidingsschoolzutphen](https://www.linkedin.com/company/opleidingsschoolzutphen)
 of op www.opleidingsschoolzutphen.nl

